Ч. 26. (197) Львів, субота, дня 29. січня 1916. Рік II.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Цїна примірника 6 сот.
На провінції 8 сот.
В занятих територіях 4 коп.

політична, економічно-суспільна й літературна ґазета.

Виходить що дня рано.

Умови передплати у Львові:

На рік	18·— К.
„ півроку	9·— „
„ чвертьроку	5·— „
„ місяць	1·80 „

В краю і державі:

На рік	24·— К.
„ півроку	12.— „
„ чвертьроку	6·— „
„ місяць	2·40 „

За границею:

В Німеччині	28 мар.
В Америці	8 дол.
В инших державах	40 фр.

Реклямації вільні від почтової оплати. Рукописі приймаєть ся лиш оплачені, а звертаєть ся тільки важнійші і застережені. — „Українське Слово" продають всі бюра по цілім краю.

Адреса редакції, адміністрації й експедиції: ЛЬВІВ, ул. Руська 3.

Ціна оголошень:

За оголошеня числимо за одношпальтову стрічку або її місце 20 сот. Надіслане 50 сот. за стрічку, а в оповістках 40 сот., в редакційній части 60 сот. Повідомленя про вінчаня, заручини і т. д. 1·50 К. за стрічку, найменше 4 К. Дрібні оголошеня за слово 6 сот., найменше 60 сот. Слова товстим або розстріленим друком числимо подвійно. Сталі оголошеня за окремою умовою. — За зміну адреси платить ся 50 сот.

ДР. І. ГАЛЛЄР,
проф. унів. в Тібінґен.

Українська проблема.

Чи істнує українська проблема? Від початку війни стільки про неї говорить ся, що се питанє видаєть ся зайвим. А мимо того дехто, навіть такий, що про сю проблему повинен би знати, заперечує її істнованє.

Україною називаєть ся в устах народа область около 700.000 квадр. кільометрів, що сягає від Чорного Моря аж до Припети і від Карпат аж до Дону і Кубані.

Населенє сього краю є всюди мішане то з Поляками то Росіянами, однак в деяких частях має автохтонне населенє так значну перевагу — 70 до 98% — що про чужий елемент не має що й говорити. Є се російські ґубернії: Чернигівська, Полтавська, Подільська, Київська та Харківська — серце України. Звідси сягає український народ аж по Карпати та поза Сян по одній стороні, та поза Дон і до північних стін Кавказу по другім боці.

Є се народ для себе: про нього можна сказати те, що говорив Тацит про старих Ґерман: propriam et sinceram et tantum sui similem gentem extitisse, себто особлившой, чистий та від всіх инших відріжняючий ся народ. Сю обставину довгі часи оспорювала Росія урядово. Українців вважаєть ся за рід забавки Росіян, і тому називаєть ся їх Малоросами, а їх мову іменують ся діялектом російської. Та антропольоґія і язикознавство рішучо ствердили що инше: тілесний та духовний тип Українця ріжнить ся основно від Росіянина, а його мову признала навіть Академія наук в Петрограді в р. 1905, в урядовім ореченю як самостійну.

Українці в минувшині мали велику свою державу. Є се найстарша Росія, Русь, держава, яку заснували скандинавські побідники около 900 р. над Дніпром; столицею сеї держави був Київ. Її границі опирались на заході аж о гребет Карпат, а на сході сягали аж по Дон і Волгу! Сю цвитучу державу, велике князівство Київське знищили Монголи 1240 р. Тільки одна її часть, на захід між Дніпром і Карпатами що від столиці Галича над Дністром називаєть ся Галичиною остояла ся якийсь час. Але і ся держава, що із за упадку монгольської держави часово придбала нові области, не могла вдержатись. Всунена між трьох сильних сусідів, від заходу між Поляків, на півдні між Туреччину, а на північи між велике князівство російське, спадкоємця та послідовника монґольського панованя, Україна стала жертвою поділу. В р. 1667. край на схід від Дніпра прийшов під пановане Москви, а проче під Польщу. Російська часть мала довгі часи самоуправу під кермою вибираного Гетьмана, у кінець сїй части автономної України положила що-йно Катерина II. 1783 р.; вона знесла уряд гетьмана та впровадила російську ґубернїяльну управу. В наслідок подїлів Польщі більша часть України перейшла під російське пановане. Віденський конґрес спростував межі, прилучуючи ядро старинного галицького королівства між Карпатами і Збручом (східна Галичина) до Австрії, а решту полишив під російським панованєм. Україна отже від 1815 р. була поділена між Австрію і Росію в сей спосіб, що під російським панованєм було 11/12 частий українських земель. По статистичним обчисленям, на короткий час під війною, около 30 міліонів Українців було під російським, а 4 міліони під австрійським панованєм. Їх аж до недавна називано в Австрії урядово Рутенами, на заході аж до часів Петра Великого називано Українців Росіянами (Russen), а т. зв. Великоросіян (Grossrussen) Москалями.

В тім лежить як раз суть українського проблему: в державнім розділі українського народу. Се був би передусім проблем для самих Українців. Однак і для Росії єствує український проблем. Росія стремить до загарбаня австрійських Українців та прилученя східної Галичини. Вона думала про се вже в р. 1876 р., однак супроти протесту Німеччини покинула сей плян. 1914 рік мав старі її мрії здійснити. Се була й найважнійша ціль походу: розбите Австро-Угорщини мало принести їй східну Галичину. На тім основував ся цілий воєнний плян Росії. Звідси походять й сї безпримірні зусиля, які виказали російські війська.

Відповідно сьому булаб Росія святкувала також і вислід: колиска російської держави з Галичем та Львовом здобута, національна єдність та будова Росії аж тепер покінчена.

Ледви чи се розуміли на заході. Російський офіціяльний державний погляд голосить іменно не лиш те, що Українці в дійсности се тільки галузь Москалів, але також те, що велике князівство московське се спадщина та правне продовжене київської держави. Друге твердженє є так само хибне як і перше, однак так написано у всіх шкільних підручниках, голосять його духовні; воно й уходить там як незбита правда. Виходячи з сеї точки погляду, Росії до покінченя національної єдности не доставали тільки найдавнїйші окраїни, що становили би ядро цілости, себто земля з Галичем, Львовом та Перемишлем, що остають в австрійських руках.

Та Українці думають инакше. Вони бачуть в „Москалях" тільки чужих наїздників. Україна ніколи добровільно не здалась під московське ярмо, противно стремила до независимости, або бодай до внутрішної независимости. Німеччина познакомилась з богатою народною поезією сього незвичайно талановитого та високо поетичного народу вже від 1845 р. в чудових перекладах Боденштедта. Писателї та поети були провідниками народного поступу. Проти них царське правительство почінаючи від Николи I. виступило з цілою рішучостю. Як засланник карав ся в кайданах Тарас Шевченко, герой та мученик за народню ідею. Також „лагідний" Олександер II. відносив ся до України так само, як і його отець. За його панованя сказав міністер просвіти Вальнев памятні слова: „нема української мови, і бути не може". 1876. появив ся царський указ, котрий заборонив під найстрогійшими карами вживаня публично української мови в слові і письмі. Українську інтелігенцію присуджено на знищене, щоб тим робом згнобити український національний рух.

Трийцять літ примінювано се поступованє. Тай для Росії прийшла хвиля „свободи" і рік 1906 супроти знесеня попередних обмежень приніс Українцям змогу працювати в народнім представництві. Вислід виборів був для Петрограду великою несподіванкою. 62 послів заявляло український клюб та поставило перше домаганє — автономію. Се довело Столипіна до замаху; думу розвязано та змінено виборчий закон. Царський указ з 16. червня 1907 є в тім зглядї зовсім ясний: „Державна дума, зорґанізована до скріпленя російської держави, мусить бути і з духа російською. Инші народи, що входять в склад держави, можуть мати в думі заступників своїх інтересів, однак вони не можуть і не заявлять ся в таким числі, в якім малиб спромогу мати перевагу в чисто російських справах. В окраїнних областях вибори мають бути часово спинені".

Україна втратила виборче право. Від сього часу ані один Українець не засідає в Думі. (Годить ся зазначити, що дійсно є український проблем, коли російське правительство уважало за конечне зі своєї сторони зробити замах стану та змінити виборче право).

В Австрії Українці аж до недавна не відограли ніякої ролї, позаяк є вони в переважаючій части рільничим народом, міжтим коли велика посїлість та міщанство по більшій части було польське; і тому вони так довший час стояли в тїни. В р. 1906 заведено в Австрії загальне, рівне, безпосереднє виборче право; в парляменті засїло 30 українських послів. Бл. п. Наслїдник Престола звернув на них увагу. Було можливе, що східна Галичина була би стала національною українською державою. Та се як раз безпосередно загрожувало Росії. Національно українська східна Галичина булаб стала для російської України тим, чим були Піємонт та Сардинія для решти Італії, коли оставала вона ще під австрійським панованєм: огнищем народніх стремлінь до свободи і єдности, захистом для народніх мрій. Без огляду на се Львів ставав осередком українського житя. Колиб було йшло так дальше, то треба-б було бути приготованим на много несподіванок. Петроградська преса почала денунцїювати Архикнязя-Наслїдника Престола, що потайно пособляє українському відлученю, — а коли раз зійшла бесїда на заснованє українського університету у Львові, заявило „Новое Время", що зреалїзованє сього пляну означувалоб для Росії casus belli.

Росія побоювалась за Україну, побоювалась отже за свою европейську великодержавність. Бо Україна творить не лиш величезну часть нинїшної російської держави, — пів міліона квадратових кільометрів та 30 міліонів людий втратити, се діткнулоб живо навіть російського кольоса, — але вона є рівночасно і єственною, основною частю Росії. Тут є чорноземом, завдяки якому Росія могла досі свій торговельний біланс вдержати в рівновазї: тут є поклади вугля над Донцем; граничить і Чорне море, через яке зносить ся з заграницею. Що більше, Україна незвичайно щедро вивінувана природою, наколи вся Росія за виїмком Сибірі є дуже вбога. Доказанє, що Росія удержує головно свою народну господарку тіль-

ки надвижкою з України. Без України Росія під господарським зглядом мусїлаб упасти. Зрозуміле є проте, що небезпека втрати сих областий є для російської політики первоворядного значіня.

З давен-давна було так: Україна була все точкою, в яку Росія могла бути смертельно влучена. Коли Карло XII розпочав похід на південь, щоб злучитись з гетьманом Мазепою, то не вдавав ся бездумно в діточі пригоди, тільки з ґеніяльною зручностю приняв плян, котрий був добре обдуманий, хоть до його здійсненя не прийшло: сей плян впрочім був одиноким, для Фридриха Великого, колиб він був розпочав наступ на Росію. В однім місцї його „Histoire de mon temps". де він говорить про небезпеку східних сусідів, так мотивує неможність наступу: „При наступі на Росію мусїлиб війська перейти через велику та неуправлену область, заки дійшлиб на Україну". Фридрих знав, що Україна се дуже болїсна точка Росії; він знав, що є український проблем, бо Росія не була безпечна за вдержане найважнїйшої области.

Сей проблем повинна розвязати теперішна війна. Колиб східна Галичина була російською, а всї Українці булиб злучені під скиптром царя. тоді можнаб було українське питанє раз на все полагодити, роблячи йому кінець шибеницею та Сибіром. Колиб усунено духових провідників, то позістала маса в більшій части безграмотного селянства булаб вже нешкідлива: можнаб її опанувати попами і жандармами. Коли отже після занятя Львова і Перемишля була бесїда про довершену єдність Россії, то треба се справедливо читати. Се значило, що небезпека відірваня України усунена, і тому російська великодержавність, є безпечна. Звідси походять і незвичайні серед російських відносин відзначеня; Болгарин Радко Димітрієв дістає княжий титул. а великий князь одержав висаджену брилянтами золоту шаблю, яку він тепер — здасть ся — вже не потрібує завішувати у своїй ждальні.

Бажана розвязка української проблеми не вдалась Росії. Чи вдасть ся вона иншим, чи взагалї будуть проби її розвязати? Не хочемо упереджувати подій. В кождім разї не треба буде довше замикати очий перед тим, що істнує українська проблема, яка має для Німеччини дуже велике та безпосереднє значінє. Бо від способу, в який її трактує ся, залежати буде її розвязка, а від тої розвязки залежати буде, чи Німеччина на все мусїти ме числитись на сході з небезпечним сильним ворогом, силою, яка з часом зросте до непереможної могучности. Росія — се держава з підбоїв — хто називає її державою національности то сей не має поняття про її повстанє або її єство. Доси її істнованє як великої европейської держави основувалось на здобутих трьох національно чужих областях: прибалтийських провінцій, Польщі та України. Польща є з тих трьох наймолодша, Україна найстарша та найважнїйша, її втрату Росія як велика держава не булаби в силі пережити.

Тим то українська проблема не звучить вже тепер: чи Росія загарбає цїлу Україну в її історичнім обємі? — тільки: **чи вона вдержить ся при дотеперішних частях України?**

Урядові воєнні звідомленя.

З ГОЛОВНОЇ ТУРЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

Кавказький фронт: Крім перестрілок передних сторожий не було нічого важнїйшого. На північ від ріки Мурад були бої між нашими відділами а російською кінното. На инших фронтах нема нїякої зміни.

Европейська війна.

Дураццо перед упадком.

КОПЕНҐАҐА. По донесеням з Парижа Дураццо і San Giovanni di Medua є дуже загрожені. Ессад паша і його війська є в розпучливім положеню. Помочи моглаб тільки Італія.

Президент чорногорського кабінету відїхав через Ґенаю до Ліону.

Американська муніція для Анґлії.

АМСТЕРДАМ (Ткб.) Один з тутешних дневників доносить, що канадийський міністер маринарки заявив, що 40 кораблів перевозить правильно муніцію з Канади до Анґлії. Видано зарядженє, що в протягу сего року вивіз має бути підвисшений на $1\frac{1}{2}$ міліона тон.

Російська офензива зломана.

„N. W. Journal" доносить з Будапешту: Російські наступи на бесарабськім фронті вдержано. Наші війська не тільки що вдержали свої становиска після відкиненя очайдушних наступів під Бояном, але перейшли самі до офензиви.

В центрі боїв висунене вперід російське становиско на височині на північ від Бояна, що непокоїло безнастанно наші становиска, висадили в воздух наші сапери. Часть ворожої залоги знищено, решту полонено.

Російські змаганя, щоб проломити наш фронт під Чернівцями, під Устечком і Дубном, розбились остаточно.

Услівя умови що до зложення оружа Чорногорцями.

Ц. к. Начальна команда армії оголошує: Умови, підписані 25. с. м. в 6. год. по пол. про зложенє оружа чорногорською армією, звучать:

I) Вся воєнна зброя в краю разом з муніцією і додатковим матеріялом, гарматами, машиновими крісами, ручними ґранатами, бомбами і т. д., воєнний матеріял всякого рода, корабельний матеріял, без огляду на те, чи є приватною чи державною власністю, будуть віддані ц. і к. військовій команді.

II) Спосіб віддаваня зброї є такий: Кождий Чорногорець віддасть зброю і подібні річи, які є в нього, в отсих місцевостях: Подґоріца, Ніксіч, Коляшін, Данілоґрад, Савнік, Андрієвіца і Горанско. Чорногорське правительство відповідає за се, що ніхто не ухилить ся від відданя зброї. Відданє зброї має наступити протягом 3 днів, в околицях, де комунікація утруднена, протягом 6 днів по підписаню протоколу. На скільки не вистанугь австро-угорські транспортові способи, зброя має бути відставлена при помочи чорногорських транспортових способів. Віддана зброя буде зложена в Нікєичи, Даніловґраді і Подґоріци, де на основі зарядженя ц. і к. властий буде віддана під сторожу і забезпечена. Конечних транспортових способів зажадає чорногорське правительство, подаючи ц. і к. окупаційним відділам місце і тягар транспорту. Офіцири можуть задержати бічну зброю. Стрільну зброю можуть мати військові поліційні орґани і жандармерія, які повнять службу на границі Альбанії. Також позволено, щоби в граничних областях Альбанії і Санджаку довірені люди могли мати револьвери. Кождий уповажнений носити зброю Чорногорець мусить мати леґітимацію, виставлену чорногорським правительством, бо инакше по уплині речинця, наведеного висше під 2) кождий. що мати-ме зброю а не мати-ме леґітимації, буде трактований як ворог або віддаваний військовому карному сугови. Чорногорське правительство предложить ц. і к. військовій команді в Цетинії конкретний внесок що-до спису осіб, яким має бути оставлена зброя, і подасть до відома, які відзнаки мати муть ті орґани.

III) Зі згляду на те, що ц. і к. війська заняли цїлу територію Чорногори, остає їм далї свобода вести дальші операції, аж до заключеня мира. Чорногорці не мають в тім перешкаджати ц. і к. військам ані їх непокоїти. Чорногорське правительство з своєї сторони уділить ц. і к. військам при тім поступованю всякої помочи, особливо що до уміщеня дерева, води і транспортових способів, на скільки на се позволяють скромні відносини краю.

IV) Чорногорське правительство, на скільки се лежить в його силї, обіймає ґарантію за всїх здатних до зброї людий, що збережуть супокій в своїх місцях осідку і не підуть ся до ходу до виступу проти Австро-Угорщини. На випадок, як би де вибухли непокої, ц. і к. команда заведе військовий нагляд. Чорногорське правительство з власної ініціятиви зажадає від ц. і к. війська оружної помочи, коли признає се конечним. Всї пристани, зелїзниці і фортифікації, що знаходять ся вже в руках ц. і к. військ мають в їх руках остати аж до заключеня мира. Чорногорське правительство заявляє, що в краю нема вже ніяких фортифікацій, а коли-б ще які знайшли ся, ц. і к. військам вільно їх заняти.

V) Всї австро-угорські й німецькі полонені будуть 25. с. м. випущені на свободу і віддані в руки ц. і к. військової команди в Подґоріци. Чорногорські полонені будуть віддані по заключеню мира. Одначе чорногорські делеґати просили, щоб і їх полонені були ще перед заключенєм мира випущені на волю. Ті Чорногорці, що були полонені в хвили спиненя ворожих кроків дня 17. с. м. в 8 год. 30 мін. рано, не вважають ся вже за полонених і будуть як найшвидше вернені до вітчини.

VI) Адміністрацію в Чорногорі виконувати-муть чорногорські власти. Команда австро-угорських військ може в кождій хвилї зажадати від них співділаня

VII) Всї кораблї на озері Скутарі і місця, де вони є на якорі, мають бути на підставі спису подані до відомости ц. і к. військовому командантови в Цетинії і по змозі спрямовані чорногорським правительством до Вірпазару.

VIII) Чорногорське правительство, почавши від 21. січня, на скільки се є вказане, буде доносити ц. і к. військовій команді в Цетинії про стан відставлюваня збору.

IX) Чорногорські делеґати подадуть ц. і к. військовій команді до відомости, де кождого разу знаходить ся відвічальне чорногорське правительство. Тепер осідком чорногорського правительства є Подґоріца.

X) Чорногорські делеґати просять, щоби мирові переговори розпочали ся як найшвидше, бо сим можуть як найлїпше успокоїти населене.

На сїм замкнено і заосмотрено підписами повновласників обох сторін дня 25. січня 1916.

Ц. і к. командант Веґер, пільний маршалок поручник, Шуппік, майор ґенерального штабу.

Чорногорські делеґати: ґенерал Бецір, майор Льомпар.

На Волині.

(Враженя і замітки).

Як я жалував, що не міг довго з сими дорогими менї „хахлами" говорити. Я бажав лишити ся але не через се, що вони тїшили ся мною.

Маленькі дїти тїшили ся цукорками, що дістали від мене. Людий богато стояло на дорозї. Я всїх поздоровляв, до всїх щось сказав, з кождим щиро прощав ся, подаючи руку. Просили мене до хати „на молоко", але я не мав часу, бо мої вже далеко були відїхали.

Прийшов я до села С. Село заможне і вже з далека виглядало на таке. По городах маса гарбузів, сонїшників і иншої ярини. Жінки брали коноплї. У вишневих садках тонуть біленькі, покриті стріхою, з маленькими віконцями хати. На рамах віконець якась зручна рука вивела красками гарні взірці. Серед села стоїть деревляна церква і хоч примітивна її будова, однак очи кождого мусять звернути ся на неї, кождого вона очарує своїм зовнїшним мальованем і блискучим зеленим дахом.

Побачивши вивіску з написю: „староста сельскій", вбіг я до хати, щоби поінформувати ся про відносини у селї. Війт, — як на селянина досить інтелїґентний, доволї ще молодий і вбраний у гарну вишиванку, — говорив зі мною та інформував мене дуже радо і подрібно. Ми оба тїшили ся. Причина нашої радости була та сама...

„Забрали, говорив менї, — у нас молодих мущин, двох скрило ся, так їх не забрали, а нас не виганяли тай ми спокойно сиділи. Русїнам, що убєжали з Галіції ми не вірили і не слухали їх; піп наш також остав ся".

„А добрий ваш піп?" — питаю ся його.

„Да, очень добрий чоловік, ми всї його любимо і повинуєм ся і якби він хотїв буб нас оставити, ми були би за ним поїхали".

— „А ви добре розумієте попа, як говорить?"

— „Ну, чому нї, він говорить по нашому, він-же сам з хахлів".

— „З яких хахлів?" — спитав ся я його, удаючи, що не розумію сього.

— „То понимаете, хахлами називають кацапи нас Малоросів".

— „Що за кацапи?" — і жаль стало менї його, коло бачив, що він на сї питаня старав ся коротко а ясно відповісти.

— „То русскії, которії жиють далеко за Кієвом, у московській губернії, на Сибірі і говорять не так, як ми, їх тяжко зрозуміти і ми мало розумієм їх“.

— „Ага, знаю вже“, — Він був вдоволений.

— „А скажіть мені, — сказав я по хвили, — мені говорили, що тут у Росії є єще Українці. Де вони?“

Він усміхнув ся приємно і сказав:

„Украінци а Малороси то всьо равно, но ми не називаємо себе Украінцами, бо говорять, що то воспрещено.

Наш батюшка лучше розказав-би вам, зайдіть до нього — додав вкінці.

Я сей час подякував йому і попращав ся щиро, бажаючи дійсно поговорити ще з попом.

Вийшов на дорогу — моїх не видно, десь дуже далеко або вже на місци.

Прикро — прикро було мені зрезиґнувати з мойого так горячого бажаня, але мусів.

„Колись може буду мати нагоду пізнати його“, подумав я собі і став бігом доганяти своїх.

Такі гарні вражіня і приємні вістки наповнили моє серце невисказаною радістю. У мене неначе виросли крила, я не дивив ся, чи гора, чи долина, лише біг вперед, поспівуючи тихенько „Ще не вмерла Україна“. Я мусів десь звертати на себе увагу прохожих і проїзджаючих, а коли-би хто спитав мене, серед тодішнього мойого шаленого настрою, про причину радости — я відповів би був йому коротко: не знаєш серця і гіркої доленьки мойого українського народу — тож не питай ся, а хочеш розуміти німу мову його серця, очий, лиця і рухів — то пізнавай його і його край.

. . . .

(Далі буде.)

НОВИНКИ.

— **Святковане уродин німецького Цісаря в Шенбруні і в головній австрійській кватирі.** З нагоди річниці уродин німецького Цісаря відбув ся вчера в Шенбруні ґальовий обід, на якім був присутний архикнязь Кароль Франц Йосиф, німецький амбасадор з членами амбасади, президент кабінету ґр. Штірк, мінїстер заграничних справ барон Буріян, спільний мінїстер скарбу д-р Кербер, угорський мінїстер Розпер, мінїстер війни барон Кробатін та двірські достойники. В часї обіду вніс Цісар тоаст в честь німецького Цісаря. По правій стороні Цісаря сидів архикнязь Кароль Франц Йосиф а по лївій німецький амбасадор. Цісар був убраний в мундур шефа королївського пруського полку Ґвардії Ґренадієрів ч. 2 ім. цісаря Франца Йосифа І.

Рівнож торжественно святковано сю річницю в місци ц. і к. Начальної управи армії. В полудне в замку архикнязя Фридриха відбув ся обід, в якім взяли участь члени військової німецької місії, шеф ґенерального штабу барон Конрад Гецендорф, ґенерали і начальники відділів начальної управи армії. Архикнязь Фридрих вніс на честь німецького Цісаря тоаст, в якім між иншим сказав, що вже в друге серед воєнної заверухи армія святкує день уродин Цісаря. Бог дасть, що се свято слїдуючого року відбуде ся вже під знаком побідного мира.

— **Захист для сиріт ім. митр. Шептицького.** Довідуємо ся, що справа вшанованя імени митр. Шептицького і фондації вже порішена. Іменно представники наших львівських орґанїзацій порішили дня 25 січня с. р, приступити до заснованя „Краєвого Українського сирітського захисту“ і в тій цїли вибрано „Краєвий комітет“, а з поміж членів сього комітету вибрано „Комітет стислїйший т. зв. Комітет праці“. Тим чином справа є на як найкрасшій дорозї, бо усуває всякі баламутства, які доси вязали ся з нею.

— **Зміняють ся часи.** Львівські часописї принесли вістку, що серед тих, які складали желаня з нагоди уродин Цісаря Вільгельма, були й найвисші представники польського духовенства. Часть львівської преси подала те в новинках, друга часть зовсім не згадувала. Загалом віднесли ся сусіди повздержливо і воно є вже дуже знаменне. Як то змінили ся часи!.. Як то инакше писало ся давнійше про те все, що тепер ховаєть ся на днї душі!..

Д. Францїшек Салезі Кшисяк засипував галицькі часописї своїми сензаційними ревеляціями з держави Гогенцолєрнів, один „Курєр“, що виходить у Львові позволив собі був на дотеп зі „стежним листом“. Найбільше бундючна нинї часопись, що виходить „рано“ і „у вечір“ писала ще так недавно про „німецькі жорстокости“ (ч. 2205 з дня 2 лютого 1915) про „каптоване польської опінії“ (ч. 2225 з дня 22 лютого 1915), як то Німцї, розстрілювали без суду і слїдства кожду третю особу, не виключаючи жінок і дітий (ч. 2126 з 13 падолиста 1915), підпалювали „з питомо німецькою систематичністю“ (ч. 2126), яка то „ненависть до Прусаків загальна“ (ч. 2001 з 19 жовтня 1914) про „гнїздо пруських шершенів“ (ч. 2135 з дня 22 падолиста 1915) ітд. ітд. Шановна редакція згаданої часописї, що виходить у Львові двічи в день у поранні і вечірнім виданю забуває про недавне минуле та про її політичну перезрілість і при кождій нагоді поучає українську пресу та українську суспільність, в який спосіб можна стати „політично зрілим...“ Не скористаємо з поради...

— **Викидаймо слово „православний“ з богослуженя!** „Нива“ в 1. числї в статї п. з. „Знов про слово „православний“ пише між иншим:

Найновійший, хоч сумний досвід отворив наконець очи кождому з нас, хто лише не є упереджений нещасною в нас русофільською оманою, яке страшне рел. баламутство удержувала в нас ся назва „православні християни.“

Приклонники сього слова величались часом, що сим словом ми позискаєм „восток“ для католицтва. Між тим показалось щось противного, Ся назва „православні християни“, і то виголошувана як найторжественнійше на нашій св. Літурґії, так затирала ріжницю між католицтвом а схизмою, що в часї недавного „нашествія“ сих „православних“ іновірців на наш край, таки на борзї начала єднати наших греко католиків з „православними“ схизматиками, розуміється в нашу некористь, на нашу превелику страту!

Кроміж сього релїґійного баламутства було се слово між нашим народом, як знов виказує досвід, причиною і хибних поглядів національних а навіть політичних в більшій части, коли не у всіх наших русофілів.

Щоби отже раз покласти конець сьому баламутству, отрясім ся з заскорузлого рутенства, залишім в св. Літурґії назву „православні християни“, а виголошуймо всї однообразно назву католицьку: „християни правовірні“; деж. як прим. на утрени, при св. Тайнї хрещеня і т. д. приходить назва „православна віра“, там, по мисли Львівського Собору уживаймо слова „католицька віра“.

Не лишаймо в дальшій несьвідомости і наших вірних, а роз'яснім їм справу ясно і докладно, щиро і тепло.

Колиж настане спокійнїйша хвиля, то наша Власть духовна не залишить попросити св. Апостольської Римської Столиці о затверджене такої користної і щасливої переміни в нашім св. богослуженю.

— **Російські приготованя.** „Ukr. Nachrichten“ дістали від свого прихильника, що перебуває в одній з невтральних держав такий відпис листу з почтовою стампілею 15. падолиста:

Добрий день, дорогий та єдиний сину Михайле! Ми, Твої родичі, батько і мати, сестри та брат Степан, всї близькі і далекі знакомі живемо та поводить ся нам до сеї години добре. В цїлій київський ґубернії аж до Днїпра стрілецькі рови вже готові, а у нас починають ся вже виміри. Мости на Днїпрі вже готові. Всї вісім річників другого покликаня та всї 18-лїтні першого покликаня вже наруковали. До побаченя! Будь здоров та кріпись!

— **Нормальні часи у Львові.** Від довшого часу раз-у-раз львівська апровізація недомагала. Коли був хлїб і мука, не було дров і вугля, а то знова й нафти. „Знатоки“ предсказували, що населене Львова буде цїлу зиму мерзнути, бо нема дров, а вуголь тяжко доставити. Між тим відносини змінились. До Львова почало наплпвати щораз більше транспортів вугля, а відтак і дров. Та рівночасно з тим, давалась щораз більше відчувати недостача хлїба і муки.

Призвичаєні людиска стояли під кількома склепами по пару годин уставлені в двійку гусаком, щоб купити бохонець хлїба. Вкінці й сю недостачу усунено: команда міста закупила муку в Будапештї за 800.000 К., так що нинї Львів вже свобіднїйше глядить на завтрішний день. Біда тільки курцям, бо тютюну і папіросів тяжко дістати.

— **Відчит про Україну.** „Ukr. Nachrichten“ довідують ся з Ешвайлєр (округ Аквісґран), що проф. Рідель, капітан краєвої оборони мав онодї відчит про Україну. На відчитї було много офіцирів та запрошених цивільних осіб.

— **Старшина Кружка У. П. Т. ім. Ганни Барвінок** просить отсим на заупокійне богослуженє за бл. п. Аделю Попелївну, учительку школи У. П. Т. у Львові, помершу в часї російського наїзду у Львові в січни минувшого року, що відбуде ся в середу 2 лютого с. р. о 9 год. рано в церкві С.С. Василіянок при ул. Зибликевича ч. 30.

— **Винагороди за чинитьби та воєнні шкоди.** Управа м. Львова оповіщує: Після ц. і к. Начальної Команди етапової до ц. к. Міністерства краєвої оборони, впливають до Команд оперуючих армій численні зголошеня часто пересадних домагань о винагороду або відшкодоване за чинитьби воєнні або шкоди воєнні.

Сї Команди є заняті передовсїм важними діяльностями операційними так, що неможливе є для них переводжене забираючих час дослїдів на місци.

Крім того є такі дослїди, що хоть навіть є можливі до переведеня, правильно остають без вислїду особливо тодї, коли дані місцевости були обсаджені переходово ворогом.

Щоби висших Команд оперуючих армій не занимано непотрібно сего рода чинностями, подає ся до відома, що домаганя о винагороду, або відшкодоване, підпадаючі під закон про чинитьби воєнні належить, в случаях, коли дотичний відділ або власть військова не перевели заплати, зголосити по думці § 33 закона про чинитьби воєнні на приписаних друках, у Львові в комісаріятах, а на провінції у властивої громадської старшини, котра переведе потрібні дослїди і відтак продложить акти політичній власти повітовій.

До домагань повсталих з причини заподіяної шкоди воєнної має примінене обіжник Намістництва з 17. вересня 1915 ч. Н. 287/Д. шк. в., котрим заряджено зголошуване сих шкід рівнож у політичних властий.

— **Нужда в Чортківськім повітї.** „Dziennik Kijowski“ доносить, що начальник окупованого Росіянами Чортківського повіта звернув ся до київського відділу комітету Татіяновського з просьбою о поміч для населеня, що не заосмотрене нї в білє нї обуву.

— **Жидівська ґімназія в Люблинї.** Жидівський комітет в Люблинї заложив жидівську ґімназію, в якій всї предмети з виїмком німецького та польського язика, викладаєть ся по жидівськи.

ОПОВІСТКИ.

Субота, дня 29. січня 1916

Нинї: 29. с. **м. гр-кат.** Петра Вел. **римо-кат.** Францїшка С.

Завтра: 30. січня **гр.-кат.** 2 по Бог. **римо-кат.** Б. А. по 3 Кр.

○ Вписи до української ґімназії в Рогатинї. Щоби знати число учеників, котрі бажають учащати до укр. ґімн. в Рогатинї а з тим і приміпити ся до відповідного льокалю та евентуально надбати про станції, дирекція взиває зголосити рекомандованою карткою (подаючи клясу до котрої ученик вписує ся) не в переступнім речинци до дня 31. січня 1916. Для дітий, котрі бажалиби по феріях вписати ся до І. кл. ґімназіяльної а скінчили III. народну — отворить ся приготовляючий курс на який також належить зголосити ся карткою в дирекції. — Дирекція.

4—8 (35)

○ Пригадуємо, що Загальні Збори тов. „Руська Бесїда“ у Львові відбудуть ся **в суботу** дня 29. с. м. о 6 зглядно о 7 год. вечером.

○ Старшина Кружка У. П. Т. ім. Ганни Барвінок, запрошує всї Панї і Панночки, що схотіли би взяти діяльну участь в устроєню вистави вишивок, яка має відбути ся з кінцем лютого с. р. в комнатах „Народної Гостинниці“, на ширшу нараду на день 31. січня (понеділок) 5, год. попол. в школї У. Т. П. ул. Мохнацького 12. І, пов.

Вистава заповідає ся дуже гарно. На сходини окремих запрошень не висилає ся. Кружок має надію, що від участи ніхто не відкаже ся, щоби згадана вистава, яка має бути наглядним образом нашого своєрідного промислу і нашої народної а так ориґінальної естетики, випала справдї величаво, тим більше, що маємо перший раз спосібність показати те наше богацтво представникам европейської культури.

Послїднї вісти.

З ГОЛОВНОЇ АВСТРІЙСЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 28. січня 1916.

На російськім фронтї.

Коло Топорівець на бесарабській границї напали нинї рано віддїли середно галицького п. п. ч.: 10. російське передне становиско, здобули його в рукопашнім бою закинули його та взяли в полон велику часть залоги. Впрочім нїчо нового.

На італїйськім фронтї.

Поминувши звичайні артилерійські бої та підприняття, минув вчерашній день супокійно.

На балканськім фронтї.

Наші війська заняли також околицю Ґусїнї, та і тут не стрічались з опором. Розуружуванє чорногорського війська добігає до кінця.

Заступник шефа Генерального Штабу пільний маршалок-поручник Ф. Гефер.

З ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

На західнім фронтї.

В відтинку коло Neuville відкинено французькі наступи ведені при помочи ручних ґранатів, причім Французи понесли великі втрати. Одна з вирв, що повстала з вибуху, позістала в руках ворога. Добича з дня 26. с. м. побільшилась о 4 машинові кріси і два прирядп до кидання мін.

На кількаразове обстрілюванє Французами місцевостей поза нашим фронтом відповіли ми обстрілюванєм Раймсу. Коло височини 285, на північний схід від La Chalade, наші війська пісгя борби заняли вирву, витворену ворогом вибухом набоїв Про нічний воздушний атак ворога на місто Фрайбурґ нема ще остаточних даних. В анґлїйській палатї громад подано вислїди воздушних боїв, на які найлїпше є відповісти слїдуючим зіставленєм наших і ворожих втрат під зглядом воздухоплавів.

Від послїдного нашого оголошення з дня 6 жовтня 1915, отже в часї від 1. жовтня 1915 втратили ми на західнім фронтї воздухоплавів: в воздушній борбі 7, в наслїдок стрілів, що походили з верхнї землї 8, пропав 1, разом отже 16. Наші західні вороги втратили в тім часї: в воздушній борбі 41, в наслїдок стрілів, що походили з верхнї землї 11, в наслїдок недобровільного упадку в области наших лїній 11, разом 63. Є се тільки числа, які можемо ствердити з цїлою певностю, бо ті воздухоплави дістались в наші руки.

На східнім фронтї.

По обох сторонах місцевости Відзи (на південь від Двинська) та між Стоходом а Стиром відбувались менші сутички, в котрих полонили ми бранців та здобули воєнний матеріял.

На балканськім фронтї.

Нїчо нового.

Начальна управа армії

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Оголошеня.

Ч. М. 39.814/915/VII.

Оповіщенє

в справі громадської оплати від псів на рік 1916.

На основі краєвого закона з 14. січня 1890 р. (В. з. кр. Ч. 4.) подаю отсим до загального відома, що устанавляю на рік 1916 громадську оплату за кождого пса, удержуваного в містї Львові, так самця як самицю в висотї 10 (десять) корон.

Оплату належить зложити за цїлий рік з гори в комісаряті дїльниці, в котрої окрузї мешкає посїдач пса, найпізнїсше до кінця лютого б. р.

При зложеню оплати буде видане оплачуючому поквітованє а також марка з цинкової бляхи виду чотирокутного, за котру доплачує ся 20 сотиків. Квіт належить переховати, а марку завісити псови при нашийнику, як доказ зложеної оплати.

Для псів ланцюхових будуть видавані осібні марки з бляхи цинкової чотирокутного виду, за котрі властитель пса є обовязаний заплатити 60 сотиків. Сї марки будуть видавати рівнож властиві дїльничні комісаріяти.

До зложення оплати є обовязаний посїдач пса зглядно голова господарства домового, в котрім пес є удержуваний.

Вільні від оплати є:

а) ссучі щенята;

б) ланцюхові пси, т. є. пси в віддалених частях міста в обсязї домівств, постійно на привязи держані (§. 4. і 6. зак.).

В цїли точної евіденції буде зарядженпй протягом місяця лютого 1916 спис псів. в кождім домі держаних. В тій цїли кождий властитель або завідатель реальности є обовязаний під загрозою наслїдків з §. 36. статута міста Львова виповнити совісно і підписати доставлені через комісаріят „карту спису псів“ в 2-х примірниках і сї карти найдальше до кінця лютого 1916 звернути комісарятови.

Коли посїдач пса відмовляє підпису на карті спису псів, властитель реальности запише сю обставину в дотичній рубриції.

Хто по переведеню списів — пса набуде, повинен його виказати до 14. днів і зложити цїлорічну оплату (§. 3. зак.).

На случай незложення оплати за пса в означенім речинци, зістане ся оплата стягнена в дорозї екзекуції.

Хто пса не викаже або не оплатить в приписанім речинци, дальше хто в карті спису подає неправдиві дати, той підпадає грошевій карі в висотї 20 корон (§. 5. закона).

З псом відступленим другій особі можна також передати квіт і марку.

На случай згублення марки належить по дуплїкат зголосити ся до VII. Департаменту Маґістрату. Дуплїкат марки звичайної коштує 30 сотиків, дуплїкат марки ланцюгового пса 70 сотиків.

Марки з року 1915. тратять важність з днем 29. лютого 1916.

Починаючи від дня 1. марта 1916. пси неоплачені будуть псярником (гицлем) ловлені і нищені.

Нинїшне оголошенє є зогольно обовязуючим; окремі накази заплати не будуть видані.

Управа Громади кор. прест. міста Львова.

Львів, дня 20. січня 1916.

Ц. к. Староста і правительств. комісар

Адам Ґрабовський в. р.

Видає і відвічає за ред.: Д-р Сидір Голубович

Друкарня А. Гольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19.